

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ สัจธรรมเป็นสัจธรรม สัจจะ อริยสัจจะ เวลาอริยสัจจะเป็นความจริงนะ เป็นความจริงสิ่งที่เราปรารถนา เป็นความจริงหนึ่งเดียวในจักรวาล ในวัฏฏะ ไม่ใช่ในโลกนี้หรือในวัฏฏะ ถ้าใครถึงสัจธรรมอันนั้นในพระพุทธศาสนา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบธรรมๆ กราบสัจธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เผย ได้วิมุตติสุขในใจของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านกราบธรรมอันนั้น กราบธรรมอันนั้นไ้

นี่ในพระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนาฉันมีตั้งแต่เริ่มต้นของท่าน เริ่มต้นของท่านคือ ความเสียสละ ถ้ามีการเสียสละ สังคมจะร่มเย็นเป็นสุขไง สังคมที่มันขัดมันแย้งกันอยู่เนี่ย ต่างคนต่างเห็นแก่ตัว ต่างคนต่างเอาวัดเอาเปรียบ ต่างคนต่างไม่มีน้ำใจต่อกัน เราเป็นคนที่ยึดสละๆ เหมือนกับเราเสียเปรียบเขา

เราเสียเปรียบเขาเนาะ เราเป็นผู้ให้ๆ แต่ผู้ให้เพื่อความสงบสุข ให้เพื่อคนอื่นเขามีความสุขนะ ให้เพื่อคนอื่นเขาพ้นจากวิกฤติในชีวิตของเขา มันเป็นบุญกุศลทั้งนั้นนะ

เวลาคนมันตั้งเครียด คนมันโดนกดดันนะ แล้วมีคนมาเปิดให้ คนมาช่วยเหลือ มันฟังใจ นี่ความฟังใจอันนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เสียสละอย่างนั้น แล้วเสียสละอย่างนั้น เสียสละแบบอะไร

เสียสละแบบทิ้งแห้ว เสียสละแบบพระพุทธศาสนาไง เสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น เพราะเราเสียสละไปแล้วเรามีความสุขของเขา เรามีวิกฤติในชีวิตของเขา มันมีความสุขของเขา แล้วเราจะไปหวังอะไรละ เราหวังแต่ความเป็นธรรมไง ความยุติธรรม มันไปยุติกันด้วยความเป็นธรรม ถ้ามันยุติด้วยความเป็นธรรม มันเสมอภาคแล้ว นี่จิตใจที่สูงส่ง

เราไม่ปรารถนาสิ่งใดๆ เลย คือว่าเราไม่ทำบุญกุศลด้วย เราไปเอาความทุกข์ความยาก มาบีบคั้นหัวใจของเราไ้

ถ้าเราไปทำบุญกุศล จะได้ไฉนนั้น จะได้ไฉนน่ะ มันเป็นการติดสินบนไง ทำบุญบาปหนึ่ง จะถูกรางวัลที่หนึ่ง โอ้ย! มันก็ล้านละกับบาปหนึ่งนะ นี่มันติดสินบน

แต่ถ้าเราทำของเรานะ เราทำบุญกุศลของเรา สิ่งที่ทำบุญกุศลของเราเพื่อหัวใจของเรา ใจใดก็แล้วแต่มันไม่มีค่าเท่ากับหัวใจดวงนี้หรือ ห่วงใจดวงนี้ถ้ามันมีคุณค่าขึ้นมาละ มันเห็น แล้วมันซ้ำๆ หมดย่นะ

เวลาหลวงตาท่านพูดนะ เวลาท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านมองสังคม มองความคิดของ สังคม ท่านมองแล้วมันตลก ท่านถึงบอกว่าพูดกันไม่รู้เรื่องหรือ พูดกันไม่รู้เรื่องหรือ

ที่นี้เวลาพูดกันไม่รู้เรื่อง พวกเราในวัฒนธรรมของชาวพุทธไง นิพพานนี้สูงส่งมาก นิพพานจะเอื้อมเอาไม่ถึงเลย ทุกคนมันไม่กล้าปีนบันไดกันไง มันเลยบอกมันอยู่สูงส่งไป

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านกระทำของท่าน ท่านปรากฏ ในหัวใจของท่าน ถ้าปรากฏในหัวใจของท่านขึ้นมาแล้วละ มนุษย์ก็ทำได้ สิ่งที่ได้ๆ นะ คำว่า “ทำได้” ใจ พอทำได้ขึ้นไป เห็นไหม

เวลาคนที่ไม่มีวุฒิภาวะ เอามาเสนอ เอามาทำ ทำจนมันไม่มีค่า เวลาคนที่มีค่าๆ นะ หลวงปู่ฝั้น อย่าหายใจทิ้งเปล่าๆ เวลาหายใจมีสติสัมปชัญญะ หายใจเข้านึกพุท หายใจออก นึกโอ อย่าหายใจทิ้งเปล่าๆ

ความเป็นอยู่ของเรา เวลาจะประพฤติปฏิบัติธรรมนะ “ปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน ปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน”

ชีวิตประจำวันมันมีค่าขนาดไหนวะ ปฏิบัติธรรมเพื่อปฏิบัติธรรมดี

เราเป็นห่วงกันไง เราเป็นทุกข์เป็นยากขึ้นมาแล้วมันบีบคั้น มันมีข้าศึกศัตรูเข้ามาทุกทาง เลย ทุกข์ทั้งทางบ้าน ทุกข์ทั้งครอบครัว ทุกข์ทั้งหน้าที่การงาน ทุกข์เพราะสังคม ทุกข์เพราะคน ต้องเป็นหนี้เป็นสิน มันหมุนมาตลอด ความทุกข์มันบีบคั้นเข้ามาทุกสารทิศเลย มันก็เลยไม่มี ทางออกไง พอไม่มีทางออกขึ้นมา จะทำหน้าที่การงานก็จะใช้หนี้ใช้สิน ไปทำหน้าที่การงาน ทำงานเพื่อให้มีการใช้สอยในครอบครัว แล้วหัวใจมันเครียด ก็เลยปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน

ตั้งสติไว้ จะทำหน้าที่การงานก็ทำของเรา เวลาของเราทำประโยชน์กับเรา เป็นประโยชน์กับเราข้างหน้า ถ้าประโยชน์กับเราข้างหน้า เวลาเราจะปฏิบัติ เรามีสติสัมปชัญญะหายใจเข้า นึกพุท หายใจออกนึกโธนี้แหละ แล้วมีสติอยู่กับหน้าที่การงานนั้น ถ้าอยู่กับหน้าที่การงานนั้น ทำสิ่งใดแล้วประสบความสำเร็จไม่ประสบความสำเร็จ ยอมรับมัน

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ด้วยเวรด้วยกรรมของคนใด ถ้าคนทำหน้าที่การงานขึ้นมาแล้วมันขาดตกบกพร่องแล้ว นั่นก็กรรมของเขา กรรมของเขา กรรมของเขาเพราะอะไรละ

เพราะเวลาที่เราทุกข์เรายากอยู่เนี่ย เราบีบเราคั้นอยู่เนี่ย เราทำสิ่งใดที่มันโดยอารมณ์ อารมณ์ชั่ววูบๆ แล้วมันสร้างเวรสร้างกรรมไปทั้งสิ้น เวลามันสร้างเวรสร้างกรรมไปแล้ว เวลามันเกิดขึ้นมา มันผลกระทบบกับเราขึ้นมา มันก็เป็นผลกระทบไง ถ้าผลกระทบอันนั้นนะ ยอมรับมัน ถ้ายอมรับมันแล้ว ทำให้ดีงามของเราขึ้นมา

นี่ชีวิตทางโลกๆ นะ ชีวิตทางโลก แล้วเราเกิดมากับโลก เราเกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก เรามีชีวิตนี้มา ชีวิตนี้มาเพื่อชีวิตของเรา ชีวิตของเราตรากตรำทั้งสิ้น

เวลาชาวไร่ชาวนา ตั้งแต่เกิดจนตาย หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน ผิวหนังแตกกระแหงหมด นี่ทุกข์จนตาย แต่ของเรา เราเกิดมาเราตั้งใจทำ นี่เรื่องของโลกๆ ใจ แต่ถ้าเราเป็นชาวไร่ชาวนาใจ ทุกข์เกือบจะตาย

ดูประวัติของหลวงปู่ลี ท่านก็ทำนานะ ตอนกลางคืนท่านก็เดินจงกรมของท่าน เดินจงกรม ท่านก็ชาวนาทั้งนั้นนะ ชาวนาก็ทำหน้าที่การงานของเรา แต่หัวใจที่เป็นธรรมๆ นะ มันพอแยกเวลาของเราทำได้

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุๆ มันต้องอยู่ที่เหตุที่ผลไง เหตุผลของคนถ้ามีสติปัญญา มันทำได้ไง มันไม่น้อยใจกับชีวิตนี้ไง

หลวงปู่ลีท่านเกิดมาท่านไม่น้อยใจกับชีวิตท่านเลย ท่านเกิดมาตั้งแต่เป็นเด็กน้อย พ่อแม่แยกจากกัน ตั้งแต่เล็กๆ น้อยๆ อพยพพาที่ทำกินของท่าน ท่านมีทุกข์มียากมาทั้งชีวิตเลย ท่านไม่เห็นเก็บมากอดดันตัวเองเลย ท่านปฏิบัติของท่านจนท่านเป็นพระอรหันต์นะ หลวงปู่ลี

เราจะบอกว่า เวลาหลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน มันเป็นความทุกข์ความยาก มันก็เป็นความทุกข์ ความยาก ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุๆ มันอยู่ที่เหตุไฉน เหตุผลของใครไฉน

ถ้าเหตุผลของกิเลส เหตุผลของพาล พาลมันก็ดีโพยดีพาย มันเป็นพาล ธรรมทั้งหลาย มาแต่เหตุ ก็เหตุอย่างนี้ไง ดุสิ เด็กไร้เดียงสามันวิ่งเล่นของมัน ก็เหตุผลของมัน เหตุผลของมัน แล้วพูดกับมันรู้เรื่องไหม

ถ้าเหตุผลของเรามันโตขึ้นมา เราก็มีสติปัญญาของเรามากขึ้น ถ้ามีสติปัญญามากขึ้น สิ่งที่เราตกทุกข์ได้ยาก เราจะมีขาดตกบกพร่องอย่างใดก็ได้แล้วแต่ มนุษย์ก็เป็นอย่างนี้ ถ้ามัน สมบูรณ์ขนาดไหน จิตใจมันไม่พอใจ มันก็ดิ้นมันก็ดิ้นในใจนั่นแหละ แต่ถ้ามันจะเป็นความจริง ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุอะไร ถ้าเหตุมันไม่สมบูรณ์ ผลมันมาจากไหน

นี่ไง เวลาทำบุญกุศล ติดสินบนเลย จะเอาไฉนนั้น จะเอาไฉนนั้น จะเอาไฉนนั้น

ไฉนนี่มันเป็นอธิฐาน อธิฐานถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาได้มันก็เป็นประโยชน์กับเรา แต่เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุอะไร เหตุเหวอะเหวอะ นั่งนิเทศ ปฏิบัติก็สักแต่ว่า จะเอามรรคเอาผลนะ จะเอาให้ได้ แล้วมันจะเอามาจากไหนละ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปปฏิบัติกับเจ้าลัทธิต่างๆ นี่พระอรหันต์ๆ ใจ พระพุทธเจ้าไม่ยอมรับ ไม่ใช่ ไม่ใช่

นี่ก็เหมือนกัน เหวอะๆ เหวอะๆ แล้วก็เป็นไฉนนั้น เป็นไฉน เป็นอะไร แล้วครูบาอาจารย์ บอกไฉนนั้นเป็น องค์นั้นเป็น ไฉนนี้เป็น ใครบอก มันเอามาจากไหน ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เหตุผลมันสมควรไหม เหตุ เหตุของพาล เหตุของกิเลส เหตุของการเห็นแก่ตัว เหตุของการยึด มันถือมัน เอามาจากไหน

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านออกปฏิบัติของท่าน ไม่สนนะ ชีวิตทางโลกมันก็เป็น แบบนั้นนะ เอาชีวิตรอด ถ้าเอาชีวิตรอดขึ้นมา พอเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้งแล้วพยายามจะประพฤติ ปฏิบัติขึ้นมา ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา ถ้าจิตใจของคนที่มีจริตนิสัยที่มีอำนาจวาสนานะ มัน ไปรู้ไปเห็นสิ่งใด หลอกหลอนทั้งนั้นนะ ไฉนนั้นจะเป็นไฉน ไฉนนั้นจะเป็นไฉนนั้น

แล้วเวลาคนทางโลกปฏิบัติแล้วไม่อยากจะเห็นผีเห็นนาง

เห็นผีเห็นสางนั้นมันจิตวิญญาณ แต่เวลาเห็นอริยสัจ เวลาเห็นกาย เวลาเห็นกาย เห็นกระดูก เห็นอัฐิต่างๆ ใ้มนั้นมันเป็นอริยสัจ มันไม่ใช่ผี มันเกิดจากจิตที่สงบ จิตที่เป็นสมาธิที่มันรู้มันเห็นของมันได้ เหตุมันมาแตกต่างกันนะ แต่เวลาผล เหมารวมเลย นี่เป็นผีเป็นสาง นำกลัวนะ

ไ้เป็นผีเป็นสาง เรานะเป็นผีเป็นสางแน่นอน เวลาเราตายไปแล้วไม่มีสิ่งใดจะมาเจ็จจาน ตรงนั้นมันถึงวาระมันจะรู้ของมันไ้

แต่ถ้ามีสติปัญญา เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติไปนะ ผลของวิญญะ คำว่า “วิญญะ” กามภพ รูปภพ อรูปภพ ตั้งแต่แรกอเวจีต่างๆ คนตกทุกข์ได้ยาก จิตที่มันตกทุกข์ได้ยากไปเห็นนะ

เวลาหลวงตาท่านพูดถึงแม่ชีแก้ว เวลาท่านมีอำนาจวาสนาของท่าน ท่านไปเที่ยววนรอกในนรก ผียังต้องจับขังคุกไว้อีกนะ ในนรกแล้วมันยังไปปั่นป่วนในนรกอีกนะ นั่นเวลาผีนะ

ไ้มนั้นนะผลของวิญญะ นั้นนะจิตวิญญาณ แล้วตอนนี้มันก็อยากจะพิสูจน์กันว่ามีจริงหรือไม่จริง เวลาพิสูจน์ไม่มีจริง ถ้าพิสูจน์ก็พิสูจน์ที่ใจนี้ไ้ ไ้ที่ไปพิสูจน์ พิสูจน์ผี เอ็งนั่งลงแล้วหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธสี ลองให้จิตเอ็งสงบสิ เอ็งจะรู้ว่าไ้ผีตัวแรกคือไ้จิตวิญญาณดวงนี้ ไ้จิตดวงที่ความรู้สึก ความรู้สึกคือพุทธะ พุทธะที่เวียนว่ายตายเกิดในวิญญะนะ แล้วเวลามันโดนกิเลสตัณหาความทะยานอยากมันครอบงำ มันมันชักนำไปเกิดเป็นผี

แต่เวลาธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุๆ เหตุที่ทำให้คุณงามความดี ทำคุณงามความดี สะสมคุณงามความดีของเรา สะสมความดีนะ

เวลาทำสิ่งใดเราก็น้อยอกน้อยใจไ้ ชีวิต เวลาทุกข์ยาก ชาวไร่ชาวนาเขาทุกข์ยากของเขา เวลาเขามีเวลา เขาประพฤติปฏิบัติของเขา เขาค้นคว้าหาหัวใจของเขา เวลาหัวใจของเขาเดินจงกรมอยู่ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา งานก็คืองาน เวลาจิตสงบมา หัวใจของเราไ้ ไ้ผีตัวแรก ไ้ผีเรานี้ มันยังมีคุณค่าขึ้นมา มันมีคุณค่าขึ้นมา

เราจะมาทิ้งชีวิตของเราให้หมดสิ้นโดยการอยู่กับโลกอย่างนี้ใช่ไหม เราจะเอาชีวิตเรามา
ทิ้งให้มันหมดเปลืองไปกับความเป็นอยู่ของวัฏฏะนี้ใช่ไหม ถ้าเราจะสร้างคุณค่าชีวิตของเราขึ้น
ให้มันดีงามกว่านั้นไ

ถ้ามันดีงามกว่านั้น คั่นคว่ำๆ คั่นคว่ำก็มองไปไง มองไปที่ครูบาอาจารย์ไ ครูบาอาจารย์
ของเราบวชตั้งแต่เป็นสามเณร คนที่บวชตั้งแต่เณรมา บวชมาทั้งชีวิต ชีวิตอยู่ในสมณเพศ มันมี
ความสุขมาจากไหน มันมีความสุขเพราะจิตมันสงบไ ถ้าจิตสงบระงับ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบ
ไม่มีไ ถ้าจิตมันสงบระงับเข้ามาแล้วมันเหนือโลก เหนือวัฏฏะ เหนือเหตุผลของกิเลสไ

นี่ไ เวลาหลวงตาท่านสอน เวลาเขามาพูดบ่อย คนเขาถามมาไ มรรคหยาบฆ่ามรรค
ละเอียด มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด มรรคหยาบมันคืออะไร มรรคหยาบคือทวิฏฐิมานะที่มันทำ
แล้วมันว่าอันนั้นเป็นความดีไ ความดีอย่างนั้นนะมรรคหยาบๆ ความดีหยาบๆ มันฆ่ามรรค
ละเอียด คือมันจะสร้างคุณงามความดีที่ยิ่งใหญ่ ที่ละเอียดยิ่งกว่านี้ขึ้นมาไม่ได้

ถ้ามันจะสร้างสิ่งที่ยิ่งใหญ่ขึ้นมากกว่านี้ไ มรรคหยาบ เราพัฒนาขึ้นไปให้เป็นมรรค
ละเอียด มรรคละเอียดสุด ละเอียดจนสุดยอด แล้วละเอียดอย่างไร ละเอียดเป็นผงหรือ
ละเอียดเป็นอากาศหรือ ละเอียดไม่มีอะไรหรือ

ละเอียดมันก็จากหัวใจดวงนั้นมันรู้ไ

เวลามันเกิด เราทำคุณงามความดี เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา
พระพุทธศาสนา เราจะเป็นนักรบ เราก็เสียสละจากความเป็นฆราวาส ความเป็นฆราวาสนะ ก็
อยู่ใต้กฎหมายของสังคมนั้นแหละ

เวลาบวชมาแล้ว กฎหมายสังคมก็บังคับใช้ ทั้งยังมีธรรมวินัยบังคับเข้ามาอีก นี่ไ มันจะ
ละเอียดเข้ามาแล้ว แล้วละเอียดเข้ามานะ เวลาที่ความคิดต่างๆ คิดขึ้นมาจากหัวใจของเรา คิด
ขึ้นมาจากความพอใจ

มันพอใจอะไรสิ่งใดมันบอกว่า นี่ในพระไตรปิฎกๆ ถ้ามันไม่พอใจนะ ใ้ฉันแต่งเติมมา

แจ้งรู้ได้อย่างไร แจ้งทำแล้วหรือ

แต่เวลาพระกรรมฐานเราเนะ เปิดตู้พระไตรปิฎกในหัวใจ เวลามันเปิดออกมา เวลาในประวัติหลวงปู่มั่น เวลาคนที่มือำนาจวาสนานะ เวลาปฏิบัติไปเกิดนิमित เวลาฝันไปไง ข้ามขอบภพขอนชาติ ข้ามท่อนซุง ว่าเป็นขอนภพขนชาติ ได้ขี่ม้าขาวไป วิ่งไปถึงที่สุดไปเจอตู้พระไตรปิฎก ตื่นเสียก่อน มันยังไม่ได้เปิด ถ้าหลวงปู่มั่นได้เปิดตู้พระไตรปิฎกในใจอันนั้นนะ ท่านจะมีคุณสมบัติที่เลอเลิศกว่านี้อีกมากเลย นี่ไง คนที่มีบุญมีกุศลเวลามันเห็น มันเห็นอย่างนั้นไง

แต่เวลาเราฝันไปแล้วเราเห็นแต่ความทุกข์ความยาก เราเห็นแต่คนจะทำร้าย เราต้องวิ่งหนีกระหืดกระหอบ ทุกข์มาก แล้วใครทำให้ล่ะ ก็ฝันเอง

ฝันมันก็เกิดจากสัญญาเดิมๆ เก่าๆ ที่มันสร้างภพสร้างชาติมา เวรกรรมมันไล่หลังมา เวลาไล่หลังมานะ ใอันนั้นผลของวิญญะ คำว่า “ผลของวิญญะ” นั้นนะเป็นนิทาน คำว่า “นิทาน” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาพระมีเหตุผลต่างๆ ขึ้นมา ไปถามไถ่

“เราเคยเป็นพระเวสสันดร เราเคยเป็น”

นี่ก็เหมือนกัน จิตที่มันเคยเป็น แต่นั่นเป็นอดีตไปแล้ว เป็นประสบการณ์อันหนึ่ง มันตกผลึกเข้ามาอยู่ในใจนี้ ในหัวใจนี้ มันตกผลึกอยู่ในหัวใจนี้ เวรกรรมมันตกผลึกอยู่ในหัวใจนี้ เวลา มันตกผลึกอยู่ในหัวใจ นี่ไง ภาวสวะ จิตเดิมแท้ไง นี่เวลามันเกิดขึ้นไ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนให้ประพฤติปฏิบัติ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุๆ

เวลาหลวงตาท่านสอนนะ เหตุและผลคือธรรม เหตุและผลคือธรรม

แล้วมันเหตุของใคร เหตุของใจมันก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง เหตุของกิเลสก็เป็นอย่างหนึ่ง เหตุของพาลก็เป็นอย่างหนึ่ง เหตุของสัมมาทิฐิ แล้วเหตุของสัมมาทิฐิมันตั้งแต่หยาบๆ ขึ้นมา ไช้ไหม

เราเริ่มต้นขึ้นมา เราก็พยายามสร้างคุณงามความดีของเรา อยู่ทางโลกนั้นแหละ ให้อภัยต่อกัน แล้วไม่เอาไรดเอาเปรียบใคร เราช่วยเหลือเจือจานใครแล้วไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าหวังผลตอบแทน ใผลตอบแทนนั้นนะมันจะมาทิ่มมาตำให้มีความรู้สึก

ทิ้งไปเลย ทิ้งไปเลย ทิ้งไปเลย ทำแล้ว แล้วกันไป

แล้วถ้ามันละเอียดขึ้น เห็นไหม แล้วเราละ เราจะได้สิ่งใดมาละ แล้วชีวิตนี้มันคืออะไรละ ถ้ามันสนใจขึ้นมาอย่างนี้มีศรัทธาความเชื่อ เราจะหาครูบาอาจารย์ที่ดีงาม ถ้าหาครูบาอาจารย์ที่ดีงามนะ

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาผลงานมันเกิดขึ้นมาจากไหน ผลงานมันเกิดขึ้นมาจากการเดินจงกรม ทางจงกรมนี้

เวลาอยู่บ้านตาต ในทางจงกรม หลวงตาท่านไปเช็คตลอด ได้เดินหรือเปล่า ได้ใช้หรือเปล่า ถ้ามันจะได้ใช้ เห็นไหม

เวลาหลวงตาท่านทำโครงการช่วยชาติฯ เวลาพวกพระผู้ใหญ่เขาบอกเลย ท่านทำคนเดียวไม่ได้ จะต้องตั้งคณะกรรมการเพื่อเข้ามาช่วยกันปรึกษา ช่วยกันดูแล

ท่านบอกว่าไม่ต้อง มีที่ปรึกษาสมบุรณ์แบบ คือพระธรรม แล้วมันปรึกษาที่ไหน ทางจงกรมไง

เวลาปัญหามันเกิดขึ้น เข้าทางจงกรม ถ้ามพระธรรม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สัจธรรม ถ้ามพระธรรมอันนั้น ด้วยเหตุด้วยผล ด้วยการพิจารณา เห็นไหม นี่เหตุ เหตุของคนที่มีคุณงามความดีของเขา เขามีสัจจะมีความจริงในใจของเขา

เวลามีปัญหาขึ้นมาสิ่งใด เดินทางจงกรม เวลามันตอบขึ้นมาว่าสิ่งนั้นควรทำ สิ่งนั้นไม่ควรทำ สิ่งนั้นด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยสัจธรรม ในทางจงกรมนะ ในทางจงกรมมันตอบสนองขนาดนั้นนะ

เวลาครูบาอาจารย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเทศนาว่าการให้ปัญจวัคคีย์แล้ว ไปเดินจงกรมอยู่

เวลายละ “ที่นี่เดือดร้อนหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่นะ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดานะ พระอรหันต์ต้องภาวนาอีกหรือ นี่ไง อยู่กับพระธรรม สัจธรรมไง

“ยสะ ที่นี้ไม่เดือดร้อน ที่นี้ไม่วุ่นวาย”

อยู่ในปราสาทสามหลังนะ มีความสุขสมบูรณ์แบบ ยศถาบรรดาศักดิ์ เงินทองบริบูรณ์
“ที่นี่เดือดร้อนหนอ ที่นี่วุ่นวายหนอ วุ่นวาย วุ่นวาย”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่ “ที่นี่เป็นที่สงบสัจ ที่นี้ไม่เดือดร้อน ที่นี้
มีแต่ความร่มเย็น”

ยสะเข้าไปฟัง ไปฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ

นี่เวลามันเดือดร้อนมันเดือดร้อนอย่างนั้น

นี่พูดถึงอำนาจวาสนาของคนนะ ถ้าใจมันเป็นธรรมๆ มันเป็นธรรมอย่างนี้ แล้วถ้าใจเป็น
ธรรมมันมาจากไหน ใจเป็นธรรมนะ

ในหนังสือก็เป็นหนังสือนะ หนังสือพิมพ์มากมายขนาดไหนมันก็กองอยู่นั่นแหละ แล้ว
มันให้ผลประโยชน์กับใคร เวลาคนไปอ่านแล้วเกิดทัศนคติ เกิดความรู้สึก เกิดความดีๆ ขึ้นมา

นี่ไง หลวงตาท่านบอก หัวใจของคนเท่านั้นสัมผัสธรรม หัวใจของคนเท่านั้นสัมผัสธรรม

แค่สิ่งที่มีสติมีปัญญาศึกษาแล้วมันใคร่ครวญ ใคร่ครวญมันเป็นสุภาพบุรุษไง ใคร่ครวญ
ว่าถูกหรือผิด ผิดชอบชั่วดีมีความเข้าใจ

เราจะปรึกษาใคร เรายิ่งใหญ่นะ มีความรู้มาก ฉลาด ยอดเยี่ยม แต่ทุกซ่น่าดูเลย มัน
แก้ไม่ได้ ใ้ยิ่งใหญ่ ทำไมเอ็งทุกข์ล่ะ แต่เวลาศึกษาไม่มีทางออกนะ ศีลธรรมะขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผิดชอบชั่วดี เออ! อันนี้คิดผิด

ธรรมะท่านบอกเลย สัจจะมันเป็นอย่างนี้ ถ้าสัจจะมันเป็นอย่างนี้นะ นี่ไง โลกธรรม ๘ มี
ลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มันเป็นของชั่วคราวทั้งสิ้น ของชั่วคราว ใครได้สิ่งใดมา ทำคุณงาม
ความดีมา กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมมันก็หอมทนถาวร มันถนอมรักษาให้คนยอมรับ ให้สังคม
เชิดชูบูชา แต่ถ้ามันกลิ่นเหม็น กลิ่นเหม็นเราได้มาด้วยอำนาจ เดี่ยวมันถึงเวลา สังคมเข้าใจแล้ว
มือไม่อ่อน ขอโทษๆ ที่แวกเก่งนะ ใครๆ ก็เก่งทั้งนั้นเลย เวลาคลิปลิ้นออกไปนะ ขอโทษๆ

คิดคนเดียวไง มีอำนาจวาสนามาก แต่เวลาเป็นจริงๆ ความจริงอันนั้น ถ้าความที่เขาคิดซุบซิบ ความซุบซิบซุบซิบนั้นมันเป็นสัจจะ แล้วเวลาพิจารณาเข้าไปนะ เวลาเห็นกิเลส เห็นต้นเหตุความทะยานอยากในใจของตน ยิ่งมหัศจรรย์กว่านั้นอีก ไม่ต้องสงสัยซุบซิบ

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสำเร็จ มีพระอรหันต์สมัยพุทธกาลมาอนุโมทนาๆ

อนุโมทนาเพื่ออะไร

ดูสิ เวลาฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาลสมบูรณ์แบบนะ ประชาชนมีความสุขมาก เวลาภัยแล้ง ไข้โหร! มันทุกข์มากนะ เวลานั้นน้ำท่วม ทุกคนก็พยายามรักษาชีวิตรอด

นี่เหมือนกัน เวลาหลวงปู่มั่นท่านเป็นสังฆกรรมขึ้นมาแล้ว สังคมจะได้อาศัยความร่วมมือเป็นสุขจากใจอันนั้น มันไม่ต้องแข่งแข่งจนทุกข์จนยากขนาดนั้น ไม่ต้องน้ำท่วมตาย พยายามเกาะกันอยู่อย่างนั้น นี่พระอรหันต์เขามองกันอยู่อย่างนั้นไง

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านถึงอนุโมทนา อนุโมทนาแล้วเป็นจริงๆ หรือไม่ แล้วเรามีสัจจะความจริงนะ

เราจะบอกว่า เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ เรามีบุญมาก เหมือนโรงพยาบาลมีหมอ โรงพยาบาลไม่มีหมอนะ เข้าไปโรงพยาบาลแล้วไปนอนบนเตียงรอหมอ

หมอไง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นไง ครูบาอาจารย์ของเราท่านเป็นหมอ หมอรักษาสังคม สังคมนั้นได้แก้ไขคนที่เห็นผิด สังคมที่ถือผี สังคมที่แก่งแย่งทำลายกัน สังคมนั้นไปรักษา สังคมนั้นให้เสมอภาค ให้มีน้ำใจต่อกัน ให้เห็นอกเห็นใจกัน นี่ธรรมโอสธ รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้เป็นธรรมเพื่อความอยู่ร่วมกันเป็นสุข เพื่อความอบอุ่นในพระพุทธศาสนา เอวัง